

SPRÁVNĚPRÁVNÍ A TRESTNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST V PRÁVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

2019

Ilona Jančářová

DRUHY ODPOVĚDNOSTI V PŽP

1. Správně právní
2. Trestně právní
3. Občanskoprávní (závazky z deliktů)
4. Odpovědnost za ekologickou újmu

Správně právní odpovědnost

- Sekundární povinnost strpět a nést sankci, která vzniká v důsledku porušení povinnosti primární

SPRÁVNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Prameny platné právní úpravy:

- Ústava ČR a LZPSZ
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
- Zvláštní předpisy PŽP (složkové)
- Z.č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (NPZ)
- Z.č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
- Z.č. 500/2004 Sb., správní řád

Postup při aplikaci předpisů

1. Zvláštní zákony → lex specialis
2. Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
3. NPZ → lex generalis
4. Správní řád → lex generalis

ODPOVĚDNOST SPRÁVNĚ PRÁVNÍ

Přestupek - společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

Znaky přestupku:

- Protiprávnost
- Jednání
- Odpovědná osoba
- Trestnost jednání
- Zavinění → (pouze přestupky FO nepodnikajících)

PŘÍKLAD

Dne 4.5. 2006 okolo 17.00 hodiny občan J.K. přijel ve svém autě do lokality zvané Sokolí vrch. Pěšky přešel v horském terénu ke stromu, kde hnízdil sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*). Vyspíhal se na strom k hnízdu, ve kterém se nacházela dvě mláďata sokola. Přestože patří tento druh ke kriticky ohroženým živočichům a je celoročně chráněný, vzal z hnízda a odnesl s sebou starší a silnější mládě.

Při nasedání do auta byl zadržen pracovníky Správy Chráněné krajinné oblasti a předán Policii ČR. Při projednávání svého činu se hájil tím, že mládě sokola neopatřil pro sebe, ale na objednávku známého chovatele.

Jak byste posoudili jeho jednání z hlediska vztahů odpovědnosti? O jaký druh odpovědnosti půjde v daném případě? Jaké důsledky by mělo, kdyby mládě uhynulo?

ZOPK § 87 v TZ 299 ?

PŘÍKLAD - PŘESTUPEK

ZOPK § 87(2)(3)(4):

- Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
 - c) usmrcuje ptáky s výjimkou těch, kteří mohou být loveni, nebo zvláště chráněné živočichy zařazené do kategorie ohrožených přímo nebo způsobí jejich úhyn nedovoleným zásahem do jejich životního prostředí nebo **chytá zvláště chráněné živočichy**,
- Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
 - b) usmrtí zvláště chráněného živočicha kriticky nebo silně ohroženého druhu nebo způsobí jeho úhyn zásahem do jeho ŽP
- Za přestupek lze uložit pokutu 20 000, resp. 100 000 Kč
- Dvojnásobná výše pokuty, pokud přestupky byly spáchány ve ZCHÚ

PŘÍKLAD - TRESTNÝ ČIN

§ 299 TZ:

(1) Kdo v rozporu s jiným právním předpisem usmrtí, zničí, poškodí, **odejme z přírody**, zpracovává, doveze, vyveze, proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje, sobě nebo jinému opatří jedince zvláště chráněného druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář chráněného druhu a spáchá takový čin na **více než dvaceti pěti kusech živočichů, rostlin nebo exemplářů**, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v rozporu s jiným právním předpisem usmrtí, zničí, poškodí, odejme z přírody, zpracovává, doveze, vyveze, proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje, sobě nebo jinému opatří **jedince silně nebo kriticky ohroženého druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením nebo vyhynutím**.

VZTAH SPO k TPO

Přestupek - společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, **nejde-li o trestný čin**.

Právní úprava přestupků – **princip subsidiarity**

Naplní-li protiprávní jednání skutkovou podstatu trestného činu, trestní postih má přednost před přestupkem.... ALE (viz náleží II.ÚS 1152/17)

VZTAH SPO k TPO

- Princip subsidiarity trestní represe („*ultima ratio*“)
- Formální pojetí trestných činů
- Materiální korektiv § 12 odst. 2
- Míra společenské škodlivosti - odlišení trestných činů od přestupků
- TPO vznikne v případě, kdy „*nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu*“.

NEOPRÁVNĚNÉ NAKLÁDÁNÍ S ODPADY

TZ § 298(2)

- Kdo, byť i z nedbalosti, v rozporu s jiným právním předpisem ukládá odpady nebo je odkládá, přepravuje nebo jinak s nimi nakládá, **a tím způsobí poškození nebo ohrožení životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady ve značném rozsahu**, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Zákon o odpadech § 69(2)(4)

- Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že neoprávněně založí skládku nebo odkládá odpady mimo vyhrazená místa.
- Za přestupek lze uložit pokutu do 50 000 Kč.

NEOPRÁVNĚNÉ NAKLÁDÁNÍ S ODPADY

TZ § 298 (1)

- Kdo, byť i z nedbalosti, poruší jiný právní předpis upravující nakládání s odpady tím, že přepraví odpad přes hranice státu bez oznámení nebo souhlasu příslušného orgánu veřejné moci, anebo v takovém oznámení nebo žádosti o souhlas nebo v připojených podkladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamtlčí, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

Zákon o odpadech § 69 (3) (4)

- Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
 - b) přepravuje odpad v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropských společenství o přepravě odpadů nebo uskuteční přeshraniční přepravu odpadů v rozporu s povolením,
- Za přestupek lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč.

ODPOVĚDNOST SPRÁVNĚ PRÁVNÍ

- Objekt
- Subjekt
- Objektivní stránka
- Subjektivní stránka

ODPOVĚDNOST SPRÁVNĚ PRÁVNÍ

Předpoklady správně právní odpovědnosti:

- Objektivní
 - protiprávnost jednání,
 - škodlivé následky tohoto jednání
 - příčinný vztah mezi tímto jednáním a následkem
- Subjektivní
 - zavinění

PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ

Judikatura:

- Opomenutí je stanoveno na roveň konání, jestliže subjekt nevykonal to, co bylo jeho právní povinností

NPZ:

- Jednáním se pro účely tohoto zákona rozumí i **opomenutí** takového konání, k **němuž byl pachatel povinen** podle jiného právního předpisu nebo úředního rozhodnutí, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání nebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.

PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ - TRVAJÍCÍ DELIKT

Judikatura:

- Jednání, jímž pachatel udržuje protiprávní stav, závadný z hlediska správního práva, tvoří jeden skutek a jeden správní delikt až do okamžiku ukončení deliktního jednání, tj. až do okamžiku odstranění protiprávního stavu.

PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ - TRVAJÍCÍ DELIKT

NPZ:

- **Trvající přešůpek** je takový přešůpek, jehož znakem je jednání pachatele spočívající ve vyvolání a následném udržování protiprávního stavu nebo jednání pachatele spočívající v udržování protiprávního stavu, který nebyl pachatelem vyvolán.

- Např. § 120/4 VZ

Vliv na běh promlčecí doby
(začne běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k odstranění protiprávního stavu)

PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ - POKRAČUJÍCÍ DELIKT

NPZ § 7:

•**Pokračováním v přestupku** se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.

Promlčecí doba počne běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k poslednímu dílčímu útoku.

ŠKODLIVÝ NÁSLEDEK MATERIÁLNÍ STRÁNKA DELIKTU

NSS 8 As 17/2007:

•Aby mohlo být určité protiprávní jednání kvalifikováno jako správní delikt, musí být kromě formálních znaků deliktního jednání naplněna i materiální stránka deliktu a jednání musí vykazovat určitou míru společenské nebezpečnosti (*škodlivosti*) ve vztahu k porušené povinnosti, stanovené zákonem na ochranu odpovídajících hodnot.

•**I prosté porušení administrativního pořádku, přitom může bez dalšího naplnit typovou společenskou nebezpečnost.** Vždy je proto třeba zkoumat, jaký zájem společnosti je porušeným ustanovením chráněn, zda byl posuzovaným jednáním porušen, popř. v jaké intenzitě se tak stalo.

ŠKODLIVÝ NÁSLEDEK - OBJEKTIVNÍ STRÁNKA DELIKTU

Zákon č. 282/1991 Sb. § 4(1)

- Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
 - a) neoprávněně používají lesní půdu k jiným účelům než pro plnění funkcí lesů,
 - b) při zpracování lesního hospodářského plánu a jeho realizaci ohrozí životní prostředí, popřípadě způsobí jeho poškození,
 - c) vytvoří podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů,
 - d) neplní opatření uložená orgány životního prostředí podle zvláštních zákonů a tohoto zákona,
 - e) neplní povinnosti stanovené zvláštním právním předpisem.

a svým jednáním ohrozí nebo poškodí životní prostředí v lesích.

- (2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 5 000 000 Kč.

ŠKODLIVÝ NÁSLEDEK – OBJEKTIVNÍ STRÁNKA DELIKTU

Judikatura:

Ke spáchání správního deliktu a vzniku odpovědnosti vlastníka lesa musí být mj. naplněny všechny znaky skutkové podstaty, mezi něž patří objektivní stránka deliktu. Obligatorními znaky objektivní stránky jsou

- **jednání,**
- **následek a**
- **příčinná souvislost mezi nimi.**

Je-li znakem přestupku **účinek** (např. poškození složky ŽP či přírodního zdroje), promlčecí doba počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy takový účinek nastal.

ODPOVĚDNÁ OSOBA (NPZ)

- Osobní působnost NPZ
- Pachatel
 - osoba fyzická (subjektivní odp.)
 - osoba právnická (objektivní odp. + liberační důvody)
 - podnikající fyzická osoba (objekt. odpovědnost + liberační důvody)
- Spolupachatel
- Nepřímý pachatel
- Odpovědnost zákonného zástupce/opatrovníka

ODPOVĚDNÁ OSOBA (NPZ)

- Odpovědností PO za přestupek není dotčena odpovědnost za přestupek FO, jejichž jednání je přičitatelné právnické osobě, a odpovědností za přestupek těchto FO není dotčena odpovědnost PO za přestupek!
- Odpovědnost PO přechází na právního nástupce.
- Odpovědnost PFO přechází na osobu, která pokračuje v její podnikatelské činnosti.
- Možnost zákazu zrušení, zániku či přeměny obviněné PO.
- Přestane-li PFO, která je pachatelem, být podnikatelem, její odpovědnost za přestupek nezaniká!

ODPOVĚDNÁ OSOBA

VZ § 41(3)

- Povinnosti plynoucí z opatření k nápravě uložení původci závadného stavu nebo nabyvateli majetku podle odstavce 2 přecházejí na jejich právní nástupce.

IPPC § 19b (7)

- Úřad nebo inspekce uloží podle potřeby opatření k nápravě **právnímu nástupci provozovatele zařízení, který není původcem závadného stavu**. Povinnosti plynoucí z opatření k nápravě a rozhodnutí o omezení nebo zastavení provozu zařízení uložené provozovateli zařízení podle odstavců 1 až 5 přecházejí na jeho právního nástupce.

ODPOVĚDNÁ OSOBA

Judikatura:

- Veřejnoprávní povinnost, zavazující adresáta právní normy, nelze převést soukromoprávním ujednáním (smlouvou uzavřenou podle ObchZ nebo OZ) na jinou osobu a tudíž se tak nelze ani zbavit deliktní odpovědnosti s odkazem na smluvní ujednání s třetí osobou.

ODPOVĚDNÁ OSOBA

Judikatura:

- K přenosu veřejnoprávní odpovědnosti na jinou osobu nemůže bez dalšího dojít uzavřením smlouvy. Pokud však správní orgán posuzuje deliktní odpovědnost konkrétní osoby, která sama zajistila smluvně plnění svých zákonných povinností prostřednictvím jiného, musí být její vlastní jednání naplňující znaky skutkové podstaty správního deliktu prokazováno v kontextu všech učiněných kroků, tedy i zkoumáním existujících smluvních vztahů a jednáním smluvních partnerů v průběhu rozhodného období.

SPRÁVNÍ SANKCE

- a) Správní tresty
- b) Správní sankce obnovující povahy
- c) Ochranná opatření (NPZ)

Sankce – nepříznivý následek ukládaný v důsledku porušení právní povinnosti

SPRÁVNÍ TRESTY (NPZ)

- Napomenutí
- Pokuty
- Zákaz činnosti
- Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty
- Zveřejnění rozhodnutí o přestupku

OCHRANNÁ OPATŘENÍ (NPZ)

- Omezující opatření
- Zabránění věci nebo náhradní hodnoty

SPECIFIKA SPRÁVNÍCH SANKCÍ VE SLOŽKOVÝCH PŘEDPÍSECH

- odejmutí autorizace (ZEIA § 19; Zodp § 9/4)
- odejmutí/zrušení souhlasu či povolení (Zodp aj.)
- odebrání nedovoleně držených jedinců zvláště chráněných druhů (ZOPK § 89)
- propadnutí týraného zvířete (ZTZ § 27b)
- zabránění týraného zvířete (ZTZ § 27c)
- odstranění následků neoprávněných zásahů (ZOPK § 81/1)
- uložení přiměřených náhradních opatření k nápravě (ZOPK § 81/2)
- opatření k nápravě (VZ § 42; ZOvz § 22; Zodp § 79/1 i) aj.)
- zákaz činnosti (IPPC § 19b)
- zákaz chovu zvířat (ZTZ § 27b)
- zrušení průzkumného území (z.č. 62/1988 Sb., § 21)

SPECIFIKA SPRÁVNÍCH SANKCÍ VE SLOŽKOVÝCH PŘEDPÍSECH

Opatření k nápravě

- Ukládá se většinou v případě, že subjekt neplní povinnosti stanovené zákonem nebo na základě zákona
– Správní sankce za protiprávní jednání
- Lze uložit i v případě, že nebyly porušeny povinnosti, jestliže hrozí závažné poškození životního prostředí !
- Nesplnění opatření k nápravě ve stanovené lhůtě
 - ➔ uložení pokuty
 - ➔ rozhodnutí o omezení nebo zastavení provozu

SPRÁVNÍ TRESTY

- **Obecné zásady pro ukládání trestů** (NPZ § 36 a násl.)
- **Specifické podmínky** pro ukládání trestů ve složkových předpisech (např. VZ § 125g odst. 8, § 125l a další)
 - Ukládání pokuty až do výše dvojnásobku horní hranice sazeb pro opakované spáchání přestupku (obecně NZP, Zodp., LZ)
 - Pokuta do výše dvojnásobku, nebyla-li zjednána náprava ve stanovené lhůtě (z.č. 62/1988)
 - Pokuta až do výše dvojnásobku, pokud byl přestupek spáchán ve ZCHÚ (ZOPK § 87 ➔ jen FO)
 - V případech, kdy vlastník lesa neplní podstatné povinnosti stanovené tímto zákonem a ohrožuje tím existenci lesa a lesy sousední, přičemž pokuty podle § 54 jsou neúčinné, rozhodne orgán státní správy lesů o nezbytných opatřeních k odvrácení hrozícího nebezpečí (LZ § 57)

SPRÁVNÍ TRESTY

Upuštění od uložení správního trestu

- NPZ § 43
- Zákon o IPPC § 38(1)
- VZ § 125l

Liberační důvody

- NPZ § 21 – zproštění odpovědnosti PO
- Zákon o obalech § 46(1)

SPRÁVNÍ TRESTY

Pokuty ukládá, vybírá a vymáhá

- ČIŽP,
- Jiný správní orgán (např. obecní úřad obce s rozšířenou působností, Agentura ochrany přírody, aj.)

specifická pravidla ve složkových předpisech

Příjmy z pokut

- příjmem rozpočtu SFŽP ČR
- příjmem rozpočtu obce, která pokutu uložila, kraje apod.

specifická pravidla ve složkových předpisech
úcelová vázanost prostředků

ZÁSADA ABSORPČNÍ

Ukládání správních trestů za více přestupků

NPZ § 41/1

- Za dva nebo více přestupků téhož pachatele **projednaných ve společném řízení** se uloží správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek **nejpřísněji trestný**. Jsou-li horní hranice sazeb pokut stejné, uloží se správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejzávažnější.
- Spolu se správním trestem uloženým za dva a více přestupků lze uložit i jiný druh správního trestu, jestliže by jej bylo možno uložit za některý ze společně projednávaných přestupků.

ZÁSADA ASPERAČNÍ

Ukládání správních trestů za více přestupků NPZ § 41(2)

• Jsou-li společně projednávány dva nebo více přestupků, správní orgán může uložit pokutu ve vyšší sazbě, a to tak, že horní hranice sazby pokuty za přestupek nejpřísněji trestný se **zvyšuje až o polovinu**, nejvýše však do částky, která je součtem horních hranic sazeb pokut za jednotlivé společně projednávané přestupky.

PRINCIP RETROAKTIVITY IN MITIUS

Judikatura

• Vyvození odpovědnosti a uložení postihu při trestání správních deliktů je nutné posoudit podle právní úpravy účinné v době, kdy k jednání došlo. To však neplatí, pokud je právní úprava v době rozhodnutí pro delikventa příznivější.

NPZ

• § 37 písm. j) pokračující, trvající, a hromadné přestupky

ZÁSADA NE BIS IN IDEM (NPZ)

Nikdo nemůže být obviněn z **totožného přestupku** za skutek, o němž již bylo proti téže osobě

- zahájeno řízení podle NPZ nebo trestní řízení
- pravomocně rozhodnuto v jiném řízení

Důvod k odložení věci či zastavení řízení (§ 86 NPZ)!

ZÁSADA NE BIS IN IDEM

Judikatura:

- Nejde o dvojí postih za porušení téže právní povinnosti, pokud byl žalobce postižen za porušení právní povinnosti stanovené zákonem o vodách, zatímco v jiném řízení byl proti němu vyvozen postih za porušení povinnosti podle zákona o ochraně přírody a krajiny.

rozhoduje totožnost skutku právního

NPZ (§ 43):

- Od uložení správního trestu lze upustit, jestliže o dvou nebo více přestupcích téhož pachatele nebylo konáno společně řízení a již uložený trest je odpovídající.

ZÁSADA NE BIS IN IDEM

- Pokud bylo zahájeno trestní stíhání, vzniká překážka litispendence, tj. o daném skutku nemůže rovněž probíhat správní řízení.
- To však nebrání tomu, aby v takovém případě příslušný správní orgán přijal opatření nemající primárně sankční povahu, ale povahu preventivní či nápravnou! (např. opatření k nápravě)

Příklad: ZOPK § 86(3)

- Uložením povinnosti uvedení do původního stavu či náhradního opatření není dotčena povinnost náhrady škody podle jiných předpisů ani možnost postihu za přestupek či trestný čin.

PROMLČECÍ DOBA

NPZ:

- a) 1 rok
- b) 3 roky, jde-li o přestupek, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč

PROMLČECÍ DOBA

Judikatura – trvající delikt
NPZ

• Jednání, jímž pachatel udržuje protiprávní stav, závadný z hlediska správního práva, tvoří jeden skutek a jeden správní delikt až do okamžiku ukončení deliktního jednání, tj. až do okamžiku odstranění protiprávního stavu. Lhůta pro uložení pokuty, případně pro zahájení řízení o uložení pokuty, začne běžet teprve **od okamžiku ukončení trvajících správního deliktu**. Pokaždé, když se správní orgán dozví, že delikvent i nadále udržuje protiprávní stav, počne vždy běžet nová subjektivní lhůta k uložení pokuty.

TRESTNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

TČ proti ŽP (Hlava VIII):

- ohrožení a poškození životního prostředí (§§ 293, 294)
- speciální skutkové podstaty (§ 294a a násl.)
- **Z.č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim**
vše znění posledních změn

TRESTNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

TZ (VIII. Hlava) - Trestné činy proti životnímu prostředí:

- poškození vodního zdroje (§ 294a)
- poškození lesa (§ 295-6)
- neoprávněné vypuštění znečišťujících látek (z lodí) (§ 297)
- neoprávněné nakládání s odpady (§ 298)
- neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozónovou vrstvu (298a)
- neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§§ 299, 300)
- poškození chráněných částí přírody (§ 301)
- týrání zvířat a zanedbání péče o zvíře z nebalosti (§ 302, 303)
- pytláctví (§ 304)
- neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivými a jinými látkami ovlivňujícími užitek hospodářských zvířat (§ 305)
- šíření nakažlivé nemoci zvířat (§ 306)
- šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin (§ 307)

TRESTNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Trestné činy obecně nebezpečné (Hlava VII):

- obecné ohrožení (§ 272-3)
- poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení (§ 276-7)
- nedovolená výroba a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281)
- nedovolená výroba a držení jaderného materiálu (§ 282)
- nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (§ 283)
- přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu (§ 284)

TRESTNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Trestné činy ohrožující zdraví:

- ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty (§ 156-7)

Trestné činy proti majetku:

- poškození cizí věci (§ 228)
- zneužívání vlastnictví (§ 229)

TRESTNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST PO

- PO lze postihnout i v případě, že se nepodaří prokázat, která konkrétní FO spáchala TČ
- Zaviněné jednání PO („vina managementu“)
- Odpovědnost zakládá jednání vedoucího (jmenovaného do řídicí funkce i faktického)
- Je-li vyvozena TPO PO, není tím dotčena osobní TPO fyzických pachatelů a naopak
- TPO přechází na právní nástupce PO

VZTAH TPO K JINÝM ODPOVĚDNOSTNÍM VZTAHŮM

- Princip „ne bis in idem“
- Princip „ultima ratio“
- Subsidiární povaha správních deliktů
- Společenská škodlivost - odlišení trestných činů od správních deliktů/přestupků
- Uplatněním deliktů (SPO a TPO) odpovědnosti není dotčena
 - možnost uplatnění občanskoprávních závazků z deliktů
 - možnost ukládat opatření k nápravě (§ 28 ZTOPO zrušen jen pro nadbytečnost, platí obecná úprava).

§ 293 - Poškození a ohrožení životního prostředí

(1) Kdo v rozporu s jiným právním předpisem **úmyslně** poškodí nebo ohrozí půdu, vodu, ovzduší nebo jinou složku životního prostředí, a to ve **větším rozsahu** nebo na **větším území**, nebo takovým způsobem, že tím může způsobit **těžkou újmu na zdraví** nebo **smrt** nebo je-li k odstranění následků takového jednání třeba vynaložit **náklady ve značném rozsahu**, nebo kdo úmyslně takové poškození nebo ohrožení složky životního prostředí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

- spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 opětovně,
- spáchá-li takový čin proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,
- způsobí-li takovým činem trvalé nebo dlouhodobé poškození složky životního prostředí,
- je-li k odstranění následků takového činu třeba vynaložit náklady ve velkém rozsahu, nebo
- spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 298 - Neoprávněné nakládání s odpady

(1) Kdo, byť i z nedbalosti, poruší jiný právní předpis upravující nakládání s odpady tím, že přepraví odpad přes hranice státu bez oznámení nebo souhlasu příslušného orgánu veřejné moci, anebo v takovém oznámení nebo žádosti o souhlas nebo v příložených podkladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamílčí, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo, byť i z nedbalosti, v rozporu s jiným právním předpisem ukládá odpady nebo je odkládá, přepravuje nebo jinak s nimi nakládá, a tím způsobí poškození nebo ohrožení životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady ve značném rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

- spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- spáchá-li takový čin opětovně.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- týká-li se takový čin nebezpečného odpadu.

**ODPOVĚDNOST ZA EKOLOGICKOU ÚJMU
podle z.č. 167/2008**

Ekologickou újmou se rozumí nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímo; jedná se o změnu na:

- 1. chráněných druhů** volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin nebo přírodních stanovišť,
- 2. podzemních nebo povrchových vodách**
- 3. půdě**

**Odpovědnost za ekologickou újmu
podle z.č. 167/2008**

Odpovědnost provozovatelů **činností uvedených v příloze** - objektivní za výsledek v podobě ekologické újmy nebo její hrozby (**i bez porušení právních povinností**)

Odpovědnost provozovatelů jiných činností, které jsou vykonávány v rozporu s právními předpisy, za škodu na zvláště chráněných druhů a jejich stanovišťech

Negativní vymezení věcné a časové působnosti

**Odpovědnost za ekologickou újmu
podle z.č. 167/2008**

- Princip prevence
- Princip znečišťovatel platí
- Princip naturální restituce
- Princip účasti veřejnosti

Odovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Princip prevence:

- Povinnost provozovatele provádět **preventivní opatření** i v případě, že ke škodám na životním prostředí dosud nedošlo, ale existuje bezprostřední hrozba takových škod
- Povinnost informovat příslušný úřad
- Povinnost přijmout **nápravná opatření** za účelem omezení dalších škod
- Finanční zajištění (§ 14/3 – výjimky)
- Hodnocení rizik činností v příloze č. 1

Odovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Princip znečišťovatel platí:

- náklady potřebné na předcházení ekologické újmy nebo na její nápravu,
- náklady na zjištění a posouzení ekologické újmy, posouzení vzniku její bezprostřední hrozby,
- náklady na řízení,
- náklady na provedení preventivních nebo nápravných opatření nebo jejich vymáhání od provozovatele,
- náklady na sběr dat, na sledování a kontrolu
- další náklady související s předcházením ekologické újmy nebo s její nápravou.

Výjimky z povinnosti provozovatele hradit náklady (§12)

Odovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Princip naturální restituce:

- upřednostnění **nápravných opatření** před peněžními kompenzacemi
- **obnovení stavu nebo nahrazení životního prostředí**

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Princip účasti veřejnosti:

- **Účast spolků v řízení o uložení preventivních nebo nápravných opatření**

- **Řízení na žádost** – žádost mohou podat:
 - a) FO nebo PO, která je ekologickou újmu dotčena nebo u níž je takové dotčení pravděpodobné, nebo
 - b) právnická osoba soukromého práva, jejímž předmětem činnosti je podle zakladatelského právního jednání ochrana životního prostředí a jejíž hlavní činností není podnikání nebo jiná výtěžná činnost.

- **Řízení z moci úřední** – osoby ad b) se mohou účastnit řízení, pokud svou účast písemně oznámí příslušnému úřadu dle § 8(7)
